

INFORMATIKA FANINI O'QITISHDA AKT NING AHAMIYATI

Beknazarov Axmed Xushmurodovich
Qarshi shahar kasb- hunar maktabi
Informatika fani o'qituvchisi

Annatsiya: Ushbu maqolada informatika va axborot texnologiyalari fanini o'qitishda kompyuter amaliy dasturlaridan biri Power Point dasturida yaratilgan ta'limning interfaol usullari keltiriladi. Ta'limning bu interfaol usullari e'tiborni, kuzatishni shakllantirishga, xotirani, fikrlashni, tashabbusni rivojlantirishga yordam beradi. O'quvchi va o'qituvchi o'rtasidagi munosabat o'rnatishni ta'minlaydi. O'quvchilarni ushbu fanga bo'lgan qiziqishini yanada orttiradi.

Kalit so'zlar: multimediya, chigil yozdi usuli, zakovat usuli, mo'jizalar maydoni usuli, zinama-zina usuli, zukko haydovchi usuli.

Darsni multimediya bilan ta'minlash darajasi va vaqti har xil bo'lishi mumkinligi aniq: bir necha daqiqadan to to'liq siklgacha. Kelajakdagi multimediya darsini ishlab chiqishda, dasturchi qanday maqsadlarni ko'zlayotganini, ushbu dars o'rganilayotgan mavzu bo'yicha darslar tizimida yoki butun o'quv kursida qanday rol o'ynashi haqida o'ylashi kerak. Multimedia darsi nima uchun?

- yangi materiallarni o'rganish, yangi ma'lumotlarni taqdim etish;
- o'qitish ko'nikmalarini rivojlantirish;
- takrorlash, olingan bilim va ko'nikmalarni amaliy qo'llash uchun;
- bilimlarni umumlashtirish, tizimlashtirish.

Zudlik bilan aniqlanishi kerak: buning yordamida darsning o'quv va tarbiyaviy ta'siri kuchayadi, shunda multimedia darslarini o'tkazish yangi mashulotlarga qiziqish bo'lmaydi. Bunga asoslanib, o'qituvchi kerakli narsani tanlaydi darsning shakllari va usullari, o'quv texnologiyasi, o'qitish texnikasi.

Agar multimediya darsi tasodifiy slaydlar to'plamiga emas, balki mazmunli butun mahsulotga aylangan bo'lsa, maksimal o'rganish samarasiga erishishi mumkin. Og'zaki, vizual, matnli ma'lumotlarning aniq ro'yxati slaydni o'zgartiradi. Dasturchi har bir epizodni mustaqil qismga aylantirishga harakat qilishi kerak didaktik birlik. Ovqat pishirish slaydni tayyorlash epizodi va unga shunday muomala qilish didaktik birlik, ishlab chiqaruvchi aniq bo'lishi kerak u ushbu epizodda qanday ta'lim vazifalarini bajaradi, qanday qilib u ularning amalga oshirilishiga erishadi. Multimedia darsining aniq afzalliklaridan biri bu kengaytirilgan ko'rish. K. D. Ushinskiyning mashhur iborasini eslang: "Bolalarning tabiati aniq ko'rinishni talab qiladi. Bolaga unga tanish bo'lmagan beshta so'zni o'rgating, va u uzoq vaqt davomida behuda azob chekadi; lekin yigirmata bunday so'zlarni rasmlar bilan bog'lang va bola ularni bir

pasda o'rganadi. Siz bolaga juda oddiy fikrni tushuntirasiz va u sizni tushunmaydi; siz qiyin rasmni o'sha bolaga tushuntirasiz va u sizni tezda tushunadi ... Agar siz so'zlarni olish qiyin bo'lgan sinfga kirsangiz (va biz bunday darslarni qidirmaymiz), rasmlarni ko'rsatsangiz, sinf gapira boshlaydi va eng muhimi gapiring. "Vizualizatsiyadan foydalanish yanada muhimroq, chunki maktablarda, qoida tariqasida, jadvallar, diagrammalar, reproduksiyalar va rasmlarning zarur to'plamlari mavjud emas. Bunday holda, proektor bebaho yordam ko'rsatishi mumkin. Biroq, kutilayotgan samaraga taqdimotning ba'zi talablariga rioya qilish orqali erishish mumkin. Namoyish vaqti eng maqbul bo'lishi va ayni paytda o'rganilayotgan ta'lim to'g'risidagi ma'lumotlarga mos kelishi kerak. Ta'sirni haddan tashqari oshirmaslik juda muhimdir. Yaxshi o'ylangan algoritm lavhalar rasmlar. O'qituvchi o'z vaqtida taqdim etish uchun tayyorlangan ko'rgazmali qo'llanmalarni yopib qo'ygan (topshirgan) darslarni eslaylik. Bu juda noqulay edi, o'qituvchiga vaqt kerak bo'ldi, darsning tempi yo'qoldi. Multimedia vositalari o'qituvchiga kerakli tasvirni hozirgi paytda aniqlik bilan taqdim etish imkoniyatini beradi. O'qituvchiga ekrandagi tasvirlarning ketma-ketligini batafsil o'rganib chiqish kifoya qiladi, shunda o'quv effekti imkon qadar katta bo'ladi. Optimal o'lcham ko'rinishi. Bundan tashqari, bu nafaqat minimal, balki maksimal darajalarga ham tegishli bo'lib, ular o'quv jarayoniga salbiy ta'sir ko'rsatishi va talabalarning tez charchashiga hissa qo'shishi mumkin. O'qituvchi monitor ekranidagi maqbul tasvir hajmi hech qanday tarzda proektorning katta ekranining optimal tasvir o'lchamiga mos kelmasligini yodda tutishi kerak. Optimal miqdor taqdim etdi ekrandagi tasvirlar. O'quvchilarni chalg'itadigan slaydlar, fotosuratlar va hokazolar soniga e'tibor bermaslik kerak, asosiy narsaga e'tibor berishga imkon bermaydi. O'quv epizodini tayyorlashda o'qituvchi albatta bosma nashrni taqdim etish muammosiga duch keladi. Quyidagi matn talablariga e'tibor berishingiz kerak:

- hajm;
- format;
- tuzilish

Ekrandan katta hajmdagi yozuvlar kam qabul qilinganligi uzoq vaqtdan beri ravshan. O'qituvchi iloji boricha bosilgan matnni aniqlik bilan almashtirishga harakat qilishi kerak. Aslida, bu ham matn, ammo boshqa tilda taqdim etilgan. Ta'rifni eslang matn kabi entsiklopedik kataloglarda bitta maqsad bilan cheklangan grafik yoki tovushli til belgilarining ketma-ketligi (lat . Textus - ulanish ...) Bosilgan matnning ekrandan qanday namoyish etilishi muhim ahamiyatga ega. Ko'rinish bilan bir qatorda, matn o'qituvchi oldindan o'ylab qo'ygan vaqtda paydo bo'lishi kerak. O'qituvchi taqdim etilgan matnga sharh beradi yoki og'zaki ma'lumotni yaxshilaydi. O'qituvchi hech qanday holatda ekrandagi matnni takrorlamasligi juda muhimdir. Shunda talabalar kiruvchi ma'lumotlarning qo'shimcha aloqasi xayoliga ega bo'lmaydi. Garchi o'qituvchi yoki talaba tomonidan bosilgan matnning nusxasi ko'paytirilsa didaktik

jihattan asosli. Ushbu uslub boshlang'ich maktabda o'qituvchi turli xil idrok kanallarini bog'lab, o'rganishga kompleks yondashuvga erishganida qo'llaniladi. O'qish, og'zaki sanash va hokazolarni takomillashtirish. Multimedia didaktik o'yinlarini o'tkazishda har qanday yoshda bosma matnning nusxasi ham majburiydir. Shu tarzda, o'qituvchi barcha talabalar uchun teng sharoitlarga erishadi: og'zaki ma'lumotni osonroq qabul qiladiganlar uchun ham, bosma matnda ma'lumotni olish osonroq bo'lganlar uchun Multimedia darsini tayyorlashda dasturchi kamida elementar oyalarga ega bo'lishi kerakrang, rangli gamut bu dizaynga muvaffaqiyatli ta'sir qilishi mumkin rangli skript mashg'ulot epizodi. Psixologlar va dizaynerlarning ranglarning o'quvchilarning kognitiv faolligiga, ranglarning kombinatsiyasiga, ekrandagi ranglarning optimal soniga va hokazolarga ta'siri to'g'risidagi tavsiyalariga e'tibor bermaslik kerak. Eslatib o'tamiz, monitor va katta ekrandagi ranglarni sezish sezilarli darajada farq qiladi. Multimediya darsini birinchi navbatda proektor ekraniga tayyorlash kerak. Darsda foydalanish ham bir xil darajada muhimdir. Ovoz rol o'ynashi mumkin:

- ovoz effekti;
- ovozli tasvir;
- tovush hamrohligi.

Sifatida ovoz effekti tovush o'quv faoliyatining boshqa turiga o'tib, o'quvchilar e'tiborini jalb qilish uchun ishlatilishi mumkin. Microsoft Office ovoz effektlari multimedia to'plamining mavjudligi ularning majburiy ishlatilishini anglatmaydi. Shovqin effektini didaktik jihatdan oqlash kerak. Masalan, multimediyali o'quv o'yinida shovqinli shovqin effekti savolni muhokama qilishni boshlash uchun signal yoki aksincha, munozarani tugatish uchun signal va javobni taqdim etish zarurati bo'lishi mumkin. Tovush ularga ortiqcha hayajonlanmasligi uchun o'quvchilar bunga odatlanganlari juda muhimdir. Muhim rol o'ynaydi ovozli tasvir qo'shimcha ma'lumot kanali sifatida. Masalan, hayvonlar yoki qushlarning vizual surati ularning hayqiriqlari, qo'shiqlari va boshqalar bilan birga bo'lishi mumkin. Tarixiy shaxsning surati yoki fotosurati uning yozilgan nutqi bilan birga bo'lishi mumkin. Va nihoyat, ovoz mashqlar rolini o'ynashi mumkin tovush hamrohligi vizual rasm, animatsiya, video. Bunday holda, o'qituvchi darsda tovushni ishlatish qanchalik oqilona ekanligini sinchkovlik bilan sinab ko'rishi kerak. Saundtrek paytida o'qituvchining o'rni qanday bo'ladi? Tovushni quyidagicha ishlatish maqbulroq bo'ladi matnni o'rganish darsga o'z-o'zini tayyorlash jarayonida. Darsning o'zida tovushni minimal darajaga tushirish tavsiya etiladi. Zamonaviy texnologiyalar, o'zingiz bilganingizdek, multimediya darslarida videofilmlarning parchalarini muvaffaqiyatli ishlatishga imkon beradi. Video va animatsiyadan foydalanish o'quv samaradorligini sezilarli darajada oshirishi mumkin. Bu film, aniqrog'i kichik o'quv qismi bo'lib, u o'quv jarayonini vizuallashtirish, jonli

natijalarni taqdim etish va real vaqtda o'qitish jarayonida turli jarayonlarni simulyatsiya qilishga imkon beradi. Qayerda harakatsiz rasm, stol mashq qilishda yordam bermasa, ko'p o'lchovli harakatlanuvchi rasm, animatsiya, kadroplan, videotasvir va boshqalar yordam berishi mumkin. Biroq, video ma'lumotlardan foydalanganda tejashni unutmash kerak. Video parchasi juda qisqa vaqt ichida bo'lishi kerak va o'qituvchi uni ta'minlashga g'amxo'rlik qilishi kerak. Hech qanday holatda ham siz o'quvchilarni passiv fikrlovchilarga aylantirishga yo'l qo'ymasligingiz kerak. Video parcha saundtrekini o'qituvchi va talabalarning jonli nutqi bilan almashtirish ma'qul. Yana bir jihatni ta'kidlash kerak: multimedia darsining o'zi. Dars qanday rivojlanmasin, ko'p narsa o'qituvchining unga qanday tayyorlanishiga bog'liq. Bunday tadbirning mohirona o'tkazilishi ba'zi bir televizion dasturning shoumeniga o'xshaydi. O'qituvchi nafaqat (va) shunchaki emas (!), Kompyuterni yaxshi bilishi, darsning mazmunini bilishi kerak, lekin uni yaxshi sur'atda, qulaylikda olib borishi, o'quvchilarni bilim jarayoniga doimiy jalb qilishi kerak. Ritmning o'zgarishi haqida o'ylash, o'quv faoliyatining shakllarini diversifikatsiya qilish, agar kerak bo'lsa, pauzaga qanday qarshi turish va ijobiy natijani qanday ta'minlash haqida o'ylash kerak. Amaliyot shuni ko'rsatadiki, darslarni multimediya bilan kuzatib borish tufayli o'qituvchi taxtada ishlagan vaqtga qaraganda o'qish vaqtining 30 foizini tejaydi. U taxtada etarli joy yo'q deb o'ylamasligi kerak, yozilgan hamma narsa aniqmi yoki yo'qmi, sifatli bo'r nima ekanligi haqida tashvishlanmasligi kerak. Vaqtni tejash bilan o'qituvchi dars zichligini oshirishi, uni yangi tarkib bilan boyitishi mumkin. Yana bir muammo olib tashlanmoqda. O'qituvchi doskaga o'girilganda, u beixtiyor sinf bilan aloqani yo'qotadi. Ba'zan u hatto orqasida shovqin eshitadi. Multimedia qo'llab-quvvatlash rejimida o'qituvchi doimiy ravishda "xabardor bo'lish", o'quvchilarning reaksiyalarini ko'rish, o'zgaruvchan vaziyatga o'z vaqtida munosabat bildirish imkoniyatiga ega.

Ta'lim tarkibidagi eng muhim o'zgarishlardan biri og'irlik markazining o'qishdan o'qishga o'tishidir. Bu talabalar uchun odatiy "mashg'ulot" emas, balki bilimlarni kengayishi emas, balki o'quv jarayonining barcha ishtirokchilariga o'qitishga ijodiy yondashish, va eng avvalo uning asosiy an'anaviy targ'ibidir. Ta'lim oluvchilar va trenerlarning hamkorligi, ularning o'zaro tushunishi ta'limning eng muhim shartidir. Atmosferani yaratish kerak o'zaro ta'sirlar va o'zaro javobgarlik. Darslarda kompyuter texnologiyalaridan foydalanishning asosiy yo'nalishlar:

- Vizual ma'lumotlar (tasviriy, ko'rgazmali materiallar)
- Interfaol namoyish materiallari (mashqlar, ma'lumot diagrammalari, jadvallar, tushunchalar)
- Simulyator
- Sinov

Asosan, ushbu yo'nalishlarning barchasi dasturdan foydalanishga asoslangan. MS Power Point. Darslarda nimaga erishishga imkon beradi? Maktab o'quvchilarining kognitiv faolligini rag'batlantirish, bu yangi material bo'yicha prezentatsiyalar yaratish, hisobot tayyorlash, qo'shimcha materiallarni mustaqil o'rganish va prezentatsiyalar tayyorlashda - materialni darsda belgilashda yordam beradigan referatlar tayyorlashda ishtirok etish orqali amalga oshiriladi; Asosiy o'quv vaziyatlarini modellashtirish orqali o'rganilayotgan materialni chuqur tushunishni rag'batlantirish;

- O'quv materialini inglizcha o'rganish;
- Tegishli fanlar bilan integratsiya: tarix, jahon san'at madaniyati, musiqa;
- Talabalarni o'qitish motivatsiyasini oshirish va fanga qiziqishni birlashtirish;
- O'quv materialini taqdim etish uchun turli xil shakllar, uy vazifalari, mustaqil ish uchun topshiriqlar;
- Talabalarning xayolotini rivojlantirish;
- Ta'lim vazifalarini bajarishda ijodiy yondashuvni rivojlantirishga yordam berish;
- Darsga tayyorgarlik jarayonida media-resurs imkoniyatlar;
- Media manbalaridan foydalanishning aniq misollarini ko'rib chiqaylik.

Badiiy asarlarni san'atning boshqa turlari bilan taqqoslamasdan zamonaviy adabiyot darsi imkonsizdir. Ushbu organik sintez o'qituvchiga uyushmalar oqimini boshqarishga, talabalarning tasavvurini uyotishga va ularning ijodiy faolligini rag'batlantirishga yordam beradi. Darsning aniq va vizual asoslari uni yorqin, ajoyib va shuning uchun esda qolarli qiladi. Uslubiy adabiyotlar rasmlar, reproduksiya, portretlar va fotosuratlar bilan ishlashda katta tajribaga ega bo'ldi, ammo o'qituvchi har doim tarqatma materiallar muammosiga duch keladi. Ushbu muammoni kompyuter axborot texnologiyalari yordamida hal qilish mumkin, bu ko'rgazmali va axborot materiallari taqdimotini tayyorlashga imkon beradi (dars uchun zaruriy sharhlar bilan jihozlangan slayd rasmlari to'plami), veb-sayt yaratadi va shu bilan mavzu bo'yicha materiallarni umumlashtiradi. Ushbu dastur doirasida adabiyot darslarida, Moskva badiiy teatrda nutqni rivojlantirish, rasmlarni taqqoslash, turli xil rassomlarning asarlarini bir xil ish bilan taqqoslash mumkin. Dars uchun talabalar nafaqat portretlar, fotosuratlar, illyustratsiyalar bilan tanishish, balki kino parchalarini ko'rish, audio yozuvlar, musiqa parchalarini tinglash va hatto muzeyga ekskursiyalarga ham borishlari mumkin. Bunday darsga tayyorgarlik ijodiy jarayonga aylanadi va darsning kompyuter elementlarining ko'ngilocharligi, yorqinligi, yangiligi, boshqa uslubiy uslublar bilan birgalikda darsni ayrioddiy, qiziqarli va unutilmas holga keltiradi. Albatta, kompyuter o'qituvchining jonli so'zlarini darsda, badiiy asarni o'rganishda, ijodiy muloqotda o'rnini bosa olmaydi, lekin u yaxshi yordamchiga aylanishi mumkin. Rus tilidagi o'quv kompyuter dasturlari bir qator muammolarni hal qilishi mumkin:

- talabalarning fanga qiziqishini oshirish;
- talabalarning bilim darajasi va sifatini oshirish;
- talabalar bilan suhbatlarga vaqtni tejash;
- talabalarga mustaqil ravishda nafaqat sinfda, balki uyda ham o'qish imkoniyatini berish;
- o'qituvchiga bilimlarini oshirishga yordam berish.

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalariga ega bo'lgan o'qituvchi dars uchun didaktik materiallarni (test ishlari, tarqatma materiallar va rasmi materiallar) yaratish, ko'paytirish va saqlash qobiliyatiga ega. Sinf darajasiga qarab darslarning oldiga qo'yilgan vazifalar, agar topshiriqlarning terilgan versiyasi tezda o'zgartirilsa (to'ldiriladi, siqiladi). Bundan tashqari, bosma didaktik materiallar estetik jihatdan yoqimli ko'rinadi. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari darsga tayyorgarlik jarayonida qo'shimcha ma'lumot izlashni sezilarli darajada kengaytiradi. Internet qidiruv tizimlari orqali badiiy va badiiy matnlarni, biografik materiallar, fotosuratlar va rasmlarni topishingiz mumkin. Albatta, ko'plab asarlar tekshirish, tahrirlashni talab qiladi. Biz ularni to'liq ishlatishga chorlamaymiz, ammo dars uchun didaktik materiallarni ishlab chiqishda maqolalarning ayrim qismlari foydali bo'lishi mumkin va darsning shaklini taklif qiladi. Eng samarali ish shakli - bu o'quv taqdimoti bilan ishlash.

Xulosa

Xulosa qilib shuni aytamanki, Vatanimizda informatika fani hozirgi kunda eng tez rivojlanayotgan fanlardan bo'lib, hozirda deyarli barcha sohalarga kirib kelmoqda. Bank sohasida ham internetdan va kompyuterdan foydalanish, mijozlarga qulay xizmat ko'rsatish borasida ishlar olib borilmoqda. Bu qulayliklarga Internet Banking, Mobil Banking, SMS Banking xizmatlarini misol qilib olishimiz mumkin. Bundan ko'rinib turibdiki bizning mamlakatimizda ham internet jadal rivojlanib bormoqda. Demak, zamonaviy texnologiyalardan oqilona foydalanish ish samaradorligini va sifatini oshiradi. Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, kurs ishlaridan asosiy maqsad: ta'lim bo'yicha nazariy va amaliy bilimlarni mustahkamlash va kengaytirish, olingan bilimlarni muayyan ilmiy, texnikaviy, ishlab chiqarish, iqtisodiy, ijtimoiy, madaniy vazifalarni hal etishda qo'llashdan iborat. Kurs ishlarining talaba uchun ahamiyatli tomoni shundaki: ijodiy ishlash, ishlab chiqilayotgan masalaning qo'yilish jarayonidan boshlab uni to'la nihoyasiga yetkazish bo'yicha qaror qabul qilishda bo'lgan mas'uliyatni his etishga o'rgatish, zamonaviy ishlab chiqarish, iqtisodiyot, texnika va madaniyatning rivojlanishi sharoitida talabalarni mustaqil ishlashga tayyorgarligini ta'minlashga imkon beradi. Kurs ishini bajarishda talaba o'z imkoniyatidan kelib chiqib, o'zi xohlagan tarzda dasturlar bog'lamini tuzishi mumkin.

Фойданилган адабиётлар рo'yxати:

1. В.И.Болтаев ва бoшqалар “Информатика ва hisoblash texnikasi asoslari” Cho’lpon 2015-yil.
2. Информационные и коммуникационные технологии в дистанционном обучении: Специальный учебный курс / пер. с англ. Майкл Г.Мур, У.Макintosh, Л.Блек и др. М.: Издат.дом «Обучение-Servis», 2006.
3. Polipova T.A. Vnedrenie kompyuternix texnologiy v prepodavaniye inostrannogo yazika // Inostrannyye yazyki v shkole. – 2009. – №10. – S.11 – 16.